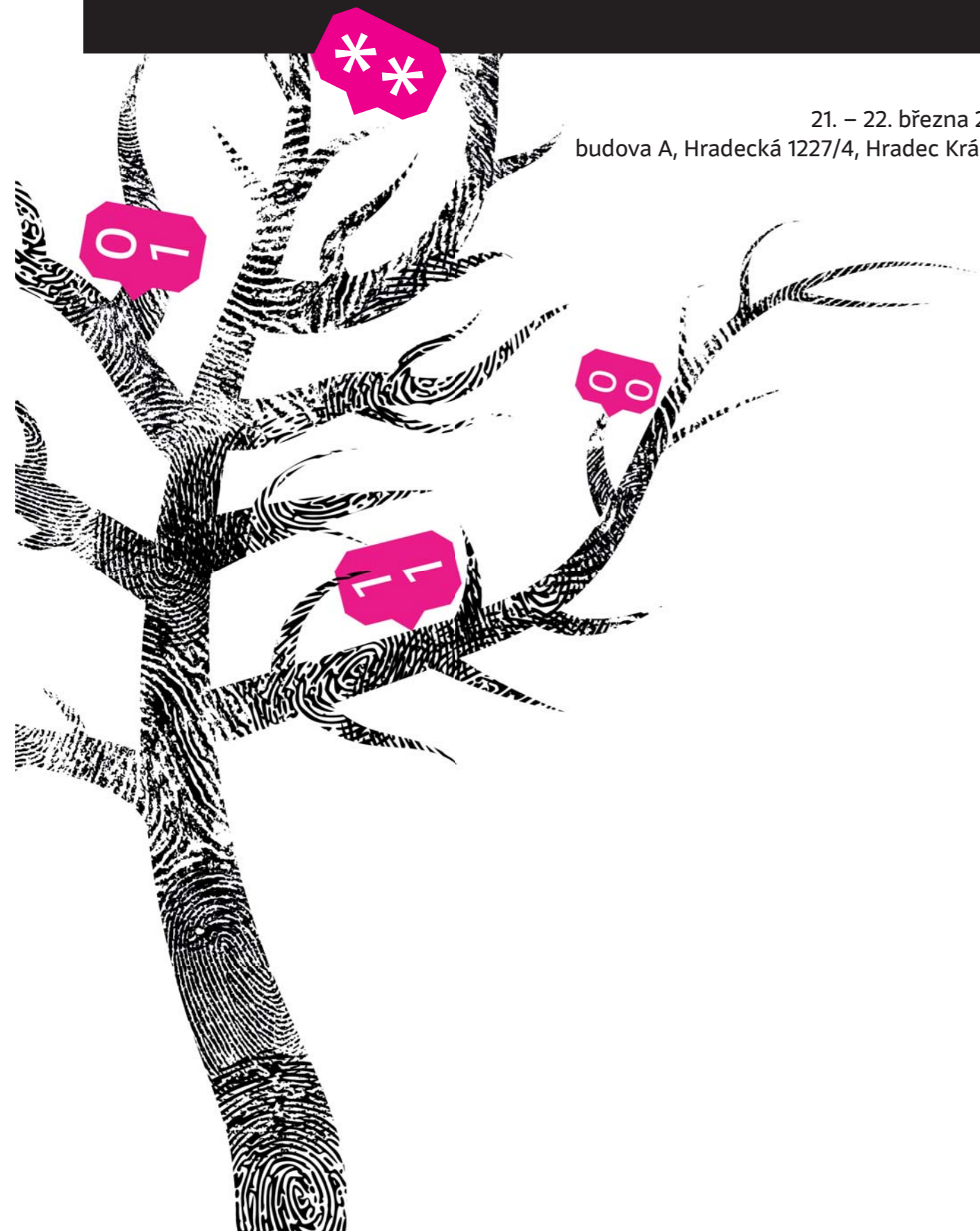

Naše společná přítomnost 2018:

Digitální technologie v environmentálních souvislostech

21. – 22. března 2018
budova A, Hradecká 1227/4, Hradec Králové

Středa 21. března 2018

Odborná část konference

Univerzita Hradec Králové, Hradecká 1227, aula

HLAVNÍ PŘEDNÁŠKA KONFERENCE A PEDAGOGICKÝCH DNŮ

14:00 – 16:00

Prof. Dr. med. Dr. phil. Manfred Spitzer
Universitätsklinikum Ulm, Německo

Kybernemoc!: Rizika a vedlejší účinky digitálních médií

Informační technologie (IT) se staly součástí naší každodennosti. Budeme-li vycházet ze studií z oboru kognitivní neurovědy a experimentální psychologie, z výzkumu v oblasti vzdělávání a z klinického výzkumu, lze dojít k závěru, že digitální technologie mají značný negativní dopad na lidskou mysl. Nepříznivé mechanismy zahrnují: (1) „outsourcing“ mentálních úkonů – místo mozků používáme stroje, (2) nahrazení osobních kontaktů kontakty virtuálními, což vede ke snížení schopnosti empatie ve vztahu k vrstevníkům a rodičům, (3) rozptylování pozornosti, např. kvůli multitaskingu nebo potřebě být neustále online, což vede k poruchám pozornosti a myšlenkových procesů, (4) přenechání kontroly nad našimi životy přístrojům a tedy i nárůst chronického stresu se všemi známými důsledky pro fyzické a mentální zdraví, (5) závislost a (6) nedostatek pohybu a venkovních rekreačních aktivit, což má vážné fyzické a sociální následky. Navíc může používání digitálních technologií vést ke krátkozrakosti (myopii), zvýšenému krevnímu tlaku, cukrovce, poruchám spánku, depresi, poruchám soustředění a demenci. Na přednášce bude pozornost věnována rozvoji mozku v raném věku a ztrátě jeho kognitivních schopností ve stáří, obojí na příkladech osvětlujících tyto procesy a mechanismy a poukazujících na znepokojivou souvislost s riziky a vedlejšími účinky masivního užívání digitálních technologií v rozvinutých společnostech. Především jde o to, že tyto účinky jsou dlouhodobého rázu a je nutné je brát vážně hned teď. Je zbytečné dodávat, že Manfred Spitzer není proti využívání digitálních technologií per se. Chce spíše varovat před neomezeným a komerčně prosazovaným vystavováním našeho nejvzácnějšího zdroje – mozku a mysli příštích generací – přístrojům, které jsou vysoce rizikové a mají vedlejší účinky, které jsou již dlouho známy nebo je lze předpokládat na základě znalostí o vývoji a fungování lidského mozku.

Manfred Spitzer vystudoval medicínu, psychologii a filozofii. Nakonec se zaměřil na obor psychiatrie. Dvakrát působil jako hostující profesor na Harvardu. Vede univerzitní psychiatrickou kliniku v Ulmu a Centrum pro výzkum učení a neurologie. Je autorem řady knih, mimo jiné i bestselleru *Lernen: Gehirnforschung und die Schule des Lebens* (Učení: Výzkum mozku a škola života, 2002) a *Vorsicht Bildschirm! Elektronische Medien, Gehirnentwicklung, Gesundheit und Gesellschaft* (Pozor, obrazovka! Elektronická média, vývoj mozku, zdraví a společnost, 2005). Na stanici BR-alpha každý týden moderuje vlastní pořad *Geist & Gehirn*. Manfred Spitzer je jedním z nejvýznamnějších německých badatelů v oblasti neurovědy, který dokáže zprostředkovat vědecké výsledky přístupnou a názornou formou. Mimořádný ohlas v Německu a anglosaském světě vzbudila jeho kniha *Digitální demence* (2012; česky Host 2014), již se prodalo přes 260 000 výtisků, několik měsíců se držela na první příčce bestsellerů týdeníku *Der Spiegel* a práva na vydání byla prodána zatím do patnácti zemí. Autorovou nejnovější knihou je *Kybernemoc!* (2015).

V angličtině, přednáška bude tlumočena do češtiny. Po přednášce proběhne otevřená moderovaná diskuse. Knihy prof. Spitzera budou na místě k zakoupení.

Neformální část konference

18:00 – Společná večeře pořadatelů, hostů a řečníků konference, restaurace Šatlava, Dlouhá 101/13, pouze pro zvané

19:30 – Transkulturní večírek, restaurace U stolu, V Kopečku 85/9
Studenti oboru transkulturní komunikace diskutují nad přednáškou prof. Spitzera a zajišťují kulturní program neformálního setkání pořadatelů, hostů, řečníků a studentů.

Čtvrtek 22. března 2018

Odborná část konference

Univerzita Hradec Králové, Hradecká 1227, učebna A1

9:45 – Úvodní slovo

BLOK SOCIOLOGICKÝ A POLITOLOGICKÝ

10:00 – 10:45

Prof. PhDr. Václav Bělohradský, Ph.D.

Doba post-náborová

Liberální demokracie je především budováním společenství realitou korigovatelných lidí. Rozvoj komunikačních technologií za poslední desetiletí proměnil veřejný prostor v digitální skleník, v němž je možné vypěstovat a ochránit před kritikou jakýkoli blud. Ve věku Photoshopu a fake-photos hrozí, že pravdivé dokumenty nikdo nevezme vážně; když je každý dokument a priori podezřelý, moc „dokumentace“ jako nutné podmínky tříbení názorů prudce upadá. Může demokracie přežít úpadek „náborotvorné funkce“ veřejného prostoru?

Václav Bělohradský po studiích na FF UK emigroval do Itálie, kde působil jako profesor sociologie na Univerzitě v Janově a od roku 1991 jako profesor politické sociologie na univerzitě v Terstu. Z jeho publikací jmenujme Přirozený svět jako politický problém (původně edice Petlice 1986, Praha ČS 1992), Společnost nevolnosti (Slon 2008, třetí opravené vydání 2014) a Mezi světy a mezisvěty (Novela bohemia, Praha 2013). Od roku 1997 publikuje pravidelně politicko-sociologické eseje v literární příloze Salonu deníku Právo. V roce 2015 se znovu trvale usadil v Praze.

BLOK SOCIOLOGICKÝ A POLITOLOGICKÝ

10:45 – 11:30

Martin Leskovjan

Citadelo Czech Republic s.r.o.

Dopady decentralizovaných kryptotechnologií na politické řízení společnosti

Decentralizace je fenomén, který s exponenciálním vývojem kryptotechnologií získává zcela nevídanou dynamiku. Dopady decentralizovaných struktur na různých úrovních společnosti v blízké budoucnosti přitom nejsou v souvislosti s řešením globálních problémů téměř nijak diskutovány z důvodu zřetelného nesouladu s dosavadním politickým systémem. Pro vhodné a úspěšné nastavení aktivit směřujících k řešení celospolečenských problémů je nezbytné akceptovat existenci živelných technologií, které zcela mění pravidla hry i v základních otázkách fungování a organizace společnosti. Přednáška uvede poslední vývoj decentralizovaných kryptotechnologií do souvislosti s těžkopádnou politickou debatou na témata konference.

Martin Leskovjan je ředitel společnosti Citadelo Czech Republic, s.r.o. která se zabývá etickým hackingem, spoluzakladatel neziskových organizací Paralelní Polis a Fair Art, člen dozorčí rady organizace obnovující lázeňský areál Lázně Kyselka, absolvent Právnické fakulty UK, kde se mu podařilo uskutečnit pět kritických uměleckých výstav, a Fakulty humanitních studií UK, kde se zabýval odrazem industrializace v jihočeské literatuře.

11:30 – 12:00 – Otevřená moderovaná diskuse s řečníky dopoledního bloku

12:00 – 13:00 – Pauza na oběd

BLOK ANTROPOLOGICKÝ A EKOFILOSOFICKÝ

13:00 – 13:30

Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

**Institut komunikačních technologií a žurnalistiky,
Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova**

Mobilní signál v horách Nové Guineje

Předmětem příspěvku bude reflexe vlivu mobilních telefonů a zavedení mobilního signálu na komunitu etnické skupiny Nungon, jejíž příslušníci obývají údolí Uruwa v pohoří Saruwaged na Papui-Nové Guineji. Mobilní telefony se začaly v tomto státě užívat na konci devadesátých let, do odlehlých částí státu se však šíří jen pozvolna. Do údolí Uruwa byl signál zaveden v roce 2015, od té doby lze pozorovat narůstající význam této inovace. Příspěvek se bude věnovat otázkám vlivu této kulturní změny na život tamější komunity. Jak se ve vlastnictví mobilního telefonu odráží sociální struktura komunity? Jakým způsobem pracují se sítí internet? K čemu používají mobilní telefon?

Martin Soukup je kulturní antropolog působící na Filozofické fakultě Univerzity Palackého a Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Předmětem jeho odborného zájmu jsou dějiny, teorie a metodologie anglosaské antropologie. Zvláštní pozornost věnuje vizuální antropologii a antropologii těla. Provádí terénní výzkumy na Papui-Nové Guineji (2009, 2011, 2015, 2016) u etnické skupiny Nungon v provincii Morobe. Kromě odborných studií je autorem či editorem jedenácti knih. Monografie Antropologie a Melanésie (2013) byla oceněna jako nejlepší monografie Univerzity Karlovy. Je laureátem Ceny Neuron pro mladé vědce (2017).

13:30 – 14:00

Mgr. Jana Karlová, Ph.D.

**Katedra kulturních a náboženských studií, Pedagogická fakulta,
Univerzita Hradec Králové**

Digitální domovy a města

Příspěvek upozorňuje na některé z proměn, jež se v důsledku globálních trendů udály a stále dějí v našich domovech a městech. Bezprostřední vztah k fyzickému prostoru kolem nás, který byl donedávna zásadní lidskou charakteristikou i východiskem našich životů, se do značné míry komplikuje. Kromě celosvětových přesunů populace se na tomto fenoménu podepisují zejména digitální média.

Jana Karlová vystudovala kulturologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Její hlavní badatelský zájem je soustředěn na symbolické a významové vymezení lidského místa ve světě a to v interdisciplinárním pojetí s důrazem na sociokulturní antropologii. Dosud nejucelenější prací na toto téma je kniha Domov, identita a světonázor: jako součást transkulturní komunikace (2014), která shrnuje způsoby, jimiž obydlujeme svět, zabývá se symbolickými prostředky strukturování životního prostoru. V současné době spíše nevědecky vychovává syna a dceru.

14:00 – 14:15 – Pauza na kávu

14:15 – 15:00

Jeremiáš Havranu

Pastevče, do zbroje! Aneb Pár slov o postarchaismu, kyberšábesu a dřevním hackerství

Evoluce je dokonána, nastává nová epocha - digitální věk. 0101 0110 - 0100 1001 - 0101 0100 - 0100 0001 - definice života. Čekáme na příchod digitální neonormalizace, diktatury, totality. Z ovcí se stanou binární řady číslic a z pastevců softwaroví inženýři, pro něž bude bečení zvířat definováno nízkofrekvenčním digitálním záznamem zvuku a místo hole a flétny budou používat bakelitové skříně a plazmové monitory, oslepující zrak záživě modrým spadem. Nebudeme potřebovat pastviny, krajinu, ovce ani psy. Homo oeconomicus se transformuje v Homo digitalis a kybernetické ovce vydávajíc plechové skřípění brzy nahradí savce při toulkách krajinou. A co na tento svět říkají pastevcí současnosti? A jak se mohou bránit neviditelné pavučině utkané z optických kabelů, antén, satelitů a družic?

Jeremiáš Havranu je pastevec a spisovatel.

15:00 – 15:45 – Otevřená moderovaná diskuse s řečníky odpoledního bloku

BLOK PŘÍRODOVĚDNÝ

15:45 – 16:15

Mgr. Zdeněk Vermouzek

Ředitel České společnosti ornitologické

Občanská věda v ornitologii – dlouho známé přístupy s novým nábojem

Občanská věda, tedy vědecký výzkum, jehož stěžejní součástí je účast veřejnosti, byl součástí výzkumu ptáků prakticky od počátků ornitologie samotné. Mnohé zásadní poznatky o migraci ptáků, jejich biologii, chování, změnách početnosti a jejich příčinách by byly stěžejní bez zapojení tisíců amatérských vědců po celém světě. Ornitologie je proto oborem, na němž můžeme demonstrovat přínosy i úskalí, které s sebou občanská věda jako vědecká metoda nese, i nové obzory, které se otevírají s využitím výpočetní techniky, s usnadněním práce s velkými datovými soubory a s mobilní, případně i nositelnou, elektronikou.

Zdeněk Vermouzek je ředitel České společnosti ornitologické, koordinátor Jednotného programu sčítání ptáků a spoluorganizátor 4. atlasu hnízdního mapování ptáků Česka. Systematicky propaguje občanskou vědu v akademickém světě i mezi veřejností, je autorem českého překladu Deseti principů občanské vědy (https://ecsa.citizen-science.net/sites/default/files/ecsa_ten_principles_of_cs_czech.pdf)

16:15 – 18:15

Mgr. Lucie Diblíková

Desatero občanské vědy v praxi

Workshop na téma občanská věda (citizen science) pro zájemce nejen z řad studentů. Účastníci workshopu si vyzkouší, jaké je to naplánovat vlastní vědecký projekt, ve kterém stěžejní roli hraje zapojení veřejnosti. Dozvedí se, jaký přínos a potenciál v sobě tento koncept nese a jak ho správně uchopit a využít ve svém vlastním oboru.

Lucie Diblíková je hlavní autorka projektu Nářech českých strnadů (<http://www.strnadi.cz/>), propagátorka občanské vědy a vědecká popularizátorka, autorka řady popularizačních textů.

18:15 – Závěrečné slovo, poděkování

Pro účastníky konference je během přestávek na kávu k dispozici **drobné občerstvení** před konferenční místností a **Kafekára** v nejnižším patře budovy A (před knihovnou), kde si mohou během dne zdarma dát espresso, cappuccino nebo čaj (nápoj hlase na účet konference).

Před konferenční místností budou navíc u stolu s mobilním **knihkupectvím** k rozebrání vybrané publikace pořadající Katedry kulturních a náboženských studií a ke koupi knihy řečníků či jiných autorů písčích na podobná témata.

Předchozí ročníky konference Naše společná přítomnost (Our Common Present):

Energie, ekonomika, environment a etika, České Budějovice 30.3. 2017

Velké naděje, projekty, omyly – snahy o pochopení a ovládnutí přírody v minulosti a dnes, Praha 31.3.-1.4. 2016

Různé kultury, jedna příroda, Hradec Králové 23.-24.3. 2015

Ekonomický růst v souvislostech, České Budějovice 17.4. 2014

Současné výzvy střední Evropy, Praha 24.4. 2013

Mění se společnost? Praha 23.3. 2012

Globální výzvy pro kulturní a sociální ekologii, Praha 2.3. 2011

Více na www.ecoology.org

Program – shrnutí:

Středa 21. března 2018 - Odborná část konference

14:00 – 16:00 **Kybernemoc! Rizika a vedlejší účinky digitálních médií** Prof. Dr. med. Dr. phil. Manfred Spitzer

Neformální část konference

18:00 Společná večeře pořadatelů, hostů a řečníků konference, restaurace Šatlava Dlouhá 101/13, pouze pro zvané

19:30 Transkulturní večírek, restaurace U stolu V Kopečku 85/9

Čtvrtek 22. března 2018 - Odborná část konference

9:45 Úvodní slovo

10:00 – 10:45 **Doba post-náborová** Prof. PhDr. Václav Bělohradský, Ph.D.

10:45 – 11:30 **Dopady decentralizovaných kryptotechnologií na politické řízení společnosti** Martin Leskovjan

11:30 – 12:00 Otevřená moderovaná diskuse s řečníky dopoledního bloku

12:00 – 13:00 Pauza na oběd

13:00 – 13:30 **Mobilní signál v horách Nové Guineje** Doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

13:30 – 14:00 **Digitální domovy a města** Mgr. Jana Karlová, Ph.D.

14:00 – 14:15 Pauza na kávu

14:15 – 15:00 **Pastevče, do zbroje! Aneb Pár slov o postarchaismu, kyberšábesu a dřevním hackerství** Jeremiáš Havranu

15:00 – 15:45 Otevřená moderovaná diskuse s řečníky odpoledního bloku

15:45 – 16:15 **Občanská věda v ornitologii – dlouho známé přístupy s novým nábojem** Mgr. Zdeněk Vermouzek

16:15 – 18:15 **Desatero občanské vědy v praxi (workshop)** Mgr. Lucie Diblíková

18:15 Závěrečné slovo, poděkování

Tránskulturní Komunikace

